

Uvod u saobraćaj i transport

<https://www.vtsurosevac.com/moodle/course/view.php?id=12>

Predmetni nastavnik:

Dr Nebojša Vasić

E-mail: nebojsa.vasic@akademijakm.edu.rs

Literatura

- Bojković N., Petrović M. *Uvod u saobraćaj i transport*, Univerzitet u Beogradu, Saobraćajni fakultet, 2018.

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti

– *Transportno tržište - funkcije ponude i potražnje* –

- Transportno tržište uspostavlja odnos između pružaoca transportnih usluga i korisnika prevoza.
- Transportna ponuda i potražnja imaju recipročan, a istovremeno i asimetričan odnos. Transportni zahtevi se ne mogu realizovati bez odgovarajuće transportne ponude. Nasuprot tome, ponuda može da bude projektovana za određeni nivo zahteva i bez njihove očekivane realizacije.
- Transportna ponuda se, kao i potražnja, dovodi u funkcionalnu zavisnost od troškova/cene transporta, čime se dalje omogućava uspostavljanje odnosa između ponude i potražnje.
- Transportna ponuda se može menjati fizičkim povećanjem/smanjenjem kapaciteta, ali se efekat povećanja kapaciteta može ostvariti i racionalnijim iskorišćenjem postojeće infrastrukture i transportnih sredstava.

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti

– Generalizovani troškovi kao faktor transportne potražnje –

- Generalizovani troškovi transporta se mogu definisati kao suma svih monetarnih i nemonetarnih troškova (elemenata) prevoza.
- Monetarni troškovi (novčani izdaci): cene karte u javnom prevozu, troškovi goriva, troškovi radne snage, putarine, amortizacija, parkiranje, osiguranje itd.
- Nemonetarni troškovi - odnose se na svojstva transporta koja nisu neposredno iskazana novčano, a koja igraju važnu ulogu u percepciji i izboru vida transporta (vreme transporta, pouzdanost, frekvencija nailazaka vozila, bezbednost, uticaj na životnu sredinu itd.).

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti

– Interakcija transportne ponude i potražnje –

- Istovremeno iscrtavanje dve funkcije (transportne potražnje i ponude) ukazuje na postojanje tačke ravnoteže ili tzv. ekvilibrijuma koji se nalazi u tački preseka ove dve krive. Ovaj ekonomski koncept označava odnos cene i obima/količine pri kome su ponuda i potražnja u balansu/ravnoteži.

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti

– Koncept elastičnosti u transportu –

- Uticaj različitih faktora na potražnju meri se elastičnošću potražnje.
- Elastičnost potražnje za transportom može se definisati kao stepen odziva potražnje na jediničnu promenu uticajnih faktora.
- Razlikuju se:
 - dohodovna elastičnost (koristi se prilikom predviđanja i modeliranja transportne potražnje, jer se dohodak smatra ključnim indikatorom ekonomskih trendova).
 - cenovna elastičnost (promena potražnje za određenom transportnom uslugom/opcijom sa uvećanjem njene cene).
 - unakrsna elastičnost (promena potražnje u odnosu na promenu cene druge transportne opcije).

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti

– Uvod u regulisanje tržišta saobraćaja i transporta –

- Složenost transportnog tržišta proističe pre svega iz činjenice da se radi o izrazito heterogenom skupu pojedinačnih tržišta sa visokim stepenom inter-modalne (između različitih vidova transporta) kao i intra-modalne (između pružaoca usluga u okviru istog vida transporta) konkurencije.

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti

– Uvod u regulisanje tržišta saobraćaja i transporta –

Regulativa u funkciji ekonomskog prosperiteta

- U ekonomskoj teoriji se za procese slobodnijeg delovanja tržišta koriste termini liberalizacija i deregulacija.
- Kao opšti pojam, liberalizacija označava uklanjanje ograničenja u bilo kojim oblastima života i rada.
- Liberalizacija se u ekonomskom kontekstu, često poistovećuje sa pojmom deregulacije, koji se odnosi na ukidanje ili smanjenje državne intervencije, jer oba ukazuju na nesputano delovanje tržišnih principa.

Transportno tržište: Osnovni pojmovi i koncepti
– *Uvod u regulisanje tržišta saobraćaja i transporta* –
Regulativa u funkciji zaštite javnog interesa

- Očuvanje životne sredine i zdravlja ljudi jeste jedno od primarnih zadataka transportne regulative.

HVALA.